

MAGYAR NEMZETI BANK

NEGYEDÉVES JELENTÉS

2010. július 15.

**Beszámoló az MNB 2010
második negyedévi tevékenységéről**

Kiadja: Magyar Nemzeti Bank
Felelős kiadó: dr. Simon András
1850 Budapest, Szabadság tér 8–9.

www.mnb.hu

Tartalom

1. Monetáris politika	4
2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása	6
3. Devizatartalékok	8
4. Készpénztevékenység	9
5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás	12
6. Az MNB statisztikai tevékenysége	14
7. A pénzügyi kultúra fejlesztése	16

1. Monetáris politika

2010 második negyedévében a Monetáris Tanács megszakította kamatcsökkentési sorozatát. Az áprilisi 25 bázispontos csökkentés után a májusi és júniusi ülésein változatlanul hagyta a jegybanki alapkamat 5,25 százalékos szintjét. A Tanács indoklása szerint az inflációs kilátások és a forint-eszközök kockázati megítélésének romlása jelentik gátját a további monetáris lazításnak.

A nemzetközi pénzügyi piacokon április közepéig alapvetően pozitív befektetői hangulat uralkodott, ami javította a közép-európai országok, köztük Magyarország kockázati megítélését. A görög adósságválság elmélyülése azonban fordulatot hozott a befektetői hangulatban: az euroövezet és az államadósság-pályák fenntarthatóságával kapcsolatos aggodalmak miatt az általános kockázatvállalási kedv csökkent, és a gyengébb fiskális pozícióval rendelkező államok – köztük Magyarország – kockázati felárai megemelkedtek. A romló kockázati megítéléshez a költségvetési politikával kapcsolatos, kormányváltás körüli bizonytalanság is hozzájárult.

A kamatcsökkentési sorozat megállásának másik okaként az inflációs kilátások romlását nevezte meg a Monetáris Tanács. Az MNB 2010 májusában publikált inflációs jelentésének előrejelzése már nem vár számottevően cél alá süllyedő inflációt a monetáris politika számára releváns időhorizonton. A jelentés szerint a magyar reálgazdasági és inflációs kilátásokat az élénkülő külső konjunktúra és az ezzel összefüggésben emelkedő energiaárak, valamint a csak lassan beinduló belső kereslet kettőssége határozza meg. Bár a belföldi negatív kibocsátási rés és a laza munkaerőpiac dezinflációs hatása miatt a maginfláció a következő másfél évben cél alatt alakulhat, a globális konjunktúra miatt emelkedő energiaárak, az euro gyengülése, valamint a szabályozott árak növekedése olyan inflációs nyomást jelent, aminek következtében – az előrejelzésben feltételezett monetáris kondíciók mellett – 2011-re tolná ki az inflációs cél elérése. A növekedés beindulása és az energiaárak emelkedése azzal a kockázattal jár, hogy megtörhet a gazdasági szereplők inflációs várakozásainak közelmúltban tapasztalható mérséklődése.

Az inflációs jelentés reálgazdasági előrejelzése szerint a 2010 első negyedévében megindult fellendülést a globális konjunktúra vezérelte, és az export növekedését a gyenge belső kereslet csak késve követi, így az a gazdasági növekedéshez érdemben csak 2011-től járulhat hozzá. A lassabban beinduló belföldi kereslet okai között említhető a magas munkanélküliség, mely a fellendülésnél lassabban növekedő

foglalkoztatás miatt huzamosabb ideig sem fog csökkenni, valamint a bankszektor visszafogott hitelezési aktivitása. A külső kereslet dinamikus bővülésének fenntarthatóságával kapcsolatban kockázatot jelent az európai adósságválság miatt valószínűleg bekövetkező fiskális kiigazítások szükségessége.

A növekedés szerkezetében jelentkező heterogenitás miatt a fizetési mérleg reálgazdasági egyenlege középtávon is kedvezőbb képet mutathat a korábbi években tapasztaltnál. A fogyasztás lassú bővülése nyomán csak a lassan növekvő importkeresletet ellensúlyozza a kedvező külső kereslet miatt fellendülő export. A külső egyensúlyi pozíció 2009-ben olyan mértékben javult, hogy az ország nettó megtakarítóvá vált. A külső finanszírozási képesség az egész előrejelzési horizonton megmarad, bár a végéhez közeledve jelentősen csökken az egyre inkább élénkülő belső felhasználás egyensúlyrontó hatásai miatt. A gazdaság egyensúlyi pozícióinak kedvező állapota mérsékli hazánk sebezhetőségét, ám a változatlanul magas adósságszint – az eurozóna adósságválsága miatt csökkenő kockázatvállalási kedvvel párosulva – továbbra is kockázatot jelent.

A monetáris politikai eszköztár változásai

A Magyar Nemzeti Bank a Monetáris Tanács 2010. február 8-i döntése alapján programot hirdetett meg a forint jelzáloghitel- és jelzáloglevél-piac fejlődésének támogatására. Az MNB célja a forint jelzáloglevél-piac autonóm fejlődése előtt álló akadályok lebontása, ezáltal a pénzügyi stabilitás és a kamattranszmisszió hatékonyságának támogatása. A program keretében az MNB 2010. márciustól legalább 2010. december 31-ig hazai kibocsátású forint jelzálogleveleket vásárol a másodlagos és az elsődleges piacon, összesen legfeljebb 100 milliárd forint névértékben.

2010 második negyedévében a jegybank összesen négy alkalommal hirdetett meg másodpiaci jelzáloglevél-vásárlási tendert, melyek során a rendelkezésére álló másodpiaci árinformációkat figyelembe véve döntött az ajánlatok elfogadásáról. 2010. április 7-én a 30 milliárd forint benyújtott ajánlatból 4 jelzáloglevélre összesen 669 millió forintnyi került elfogadásra. A 2010. április 21-én megtartott tenderre összességében 28,9 milliárd forint ajánlatot nyújtottak be a piaci szereplők, az elfogadott ajánlatok összértéke 5 értékpapírra együttesen 9,1 milliárd forint volt. A május 5-i tenderen egy ajánlat érkezett, 185 millió forint értékben, melyet a jegybank elfogadott, míg a 2010. június 9-én

megtartott másodpiaci jelzáloglevél-vásárlási tenderre nem érkezett ajánlat.

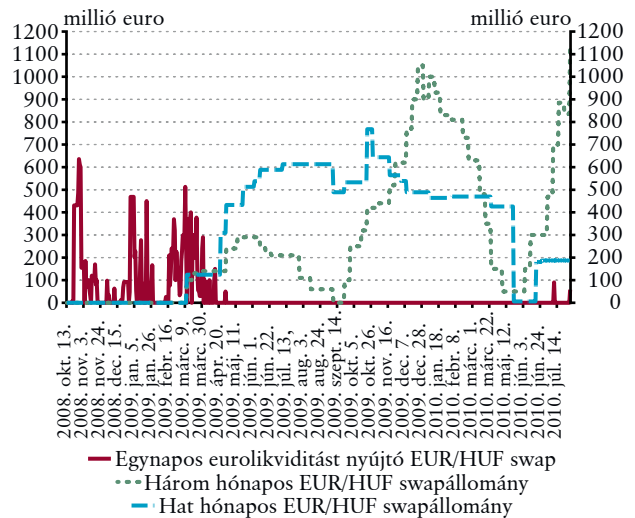
Az elsődleges piacon 2010 második negyedévében két alkalommal került sor jegybanki jelzáloglevél-vásárlásra. Az MNB az FHB Jelzálogbank Nyrt. 2010. április 14-i aukcióján nyilvánosan forgalomba hozott FJ15NF01 jelzáloglevél sorozat harmadik részletéből vásárolt 2,2 milliárd forint névértékű jelzáloglevelet 7,20% átlagos hozam mellett. Ugyanennek a sorozatnak a 2010. május 10-én aukcionált negyedik részletéből 48 millió forint névértékű jelzáloglevelet vásárolt az MNB 7,89% átlagos hozam mellett. A vásárlások a nem bankcsoporton belüli befektetők által lejegyzett rész átlagos hozama mellett történtek, a megvásárolt mennyiség az FHB bankcsoporton kívüli szereplők által vásárolt mennyiség 20,00%-a volt.

Az MNB FX-swap eszközei közül a három hónapos futam-idejű instrumentum igénybevétele és így a nyitott állomány emelkedett meg 2010 második negyedévében, ezt azonban részben ellensúlyozta a hat hónapos swapállományának – a lejáratoktól elmaradó új igénybevételből adódó – csökkenése. Az egynapos eurolikviditást nyújtó jegybanki swap

1. ábra

A jegybank FX-swap eszközeinek igénybevétele

(nyitott állományok)

igénybevétele alacsony volt 2010 második negyedévében, használatára mindössze két alkalommal, viszonylag kis összegben került sor.

2. A pénzügyi közvetítőrendszer stabilitása

A Magyar Nemzeti Bank 2010. április 14-én publikálta a „Jelentés a pénzügyi stabilitásról” című kiadványt. A jelentés részletesen foglalkozott a pénzügyi közvetítőrendszer külső környezetében, valamint belső működésében megjelenő kockázatokkal. A jelentés megállapította, hogy bár 2009-ben a külső egyensúly nagymértékben javult, a nettó külső adósság mérséklődött az elmúlt évek jelentős költségvetési kiigazítása és a magánszektor nettó finanszírozási képességének emelkedése következtében, azonban a magas külső és államadósság-állomány, a bankrendszer magas hitel-betét aránya, valamint a háztartások jelentős deviza-hitel-állománya továbbra is sérülékennyé teszi hazánkat a külső sokkokkal szemben.

Számos fejlett ország a kockázatok egy részének átvállalásával, a költségvetési hiány és az államadósság jelentős növelésével tudta csak a pénzügyi rendszer és a gazdaság működését stabilizálni. A finanszírozási kockázatok emelkedése 2009 végétől már folyamatosan növelte az eladósodott országok CDS-felárait. Ez Görögországban már rövid távon is finanszírozási nehézségekhez vezetett, ugyanakkor hosszabb távon a többi fejlett ország államadósságának növekedése is fenntarthatósági problémákat vet fel.

A kedvezőtlen nemzetközi piaci hangulat mellett a vállalati hitelezés visszaesése sem javítja a hazai kilátásokat. Az alacsony beruházási kedv és a csak fokozatosan felfutó termelés a keresleti oldal felől, a lakosság banki megtakarításainak alacsony szintje és a megnövekedett hitelezési veszteségek miatti mérsékelt kockázatvállalási hajlandóság pedig kínai oldaltól fogja vissza a vállalati hitelezést. A bankok a nem árjellegű feltételek szigorítása miatt csak a korábbinál jobb hitelképességű vállalatokat hitelezik, ami hátráltatja a gazdasági kilábalást.

Pénzügyi stabilitási szempontból fontos fejlemény, hogy a gazdasági recesszió hatására mind a vállalati, mind a háztartási hitelportfólió minősége jelentősen, de a korábban vártnál kevésbé romlott. A bankok tőkehelyzete – részben a magas jövedelmezőségnek köszönhetően – kielégítő, a tőke megfelelési mutató a 2008 végi 11 százalékról 2010 második negyedévére 13 százalékra emelkedett. Ehhez az emelkedéshez főként a hitelaktivitás csökkenése, az eredmény évközi auditálása és az anyabanki tőkeemelések járultak hozzá. Csökkent a részaránya az alacsonyabb, 8-10 százalék közötti tőke megfelelési mutatóval rendelkező bankoknak is. A likviditási és hitelkockázati stressztesztek alap-

ján – részben a megfelelő tőkeellátottságnak köszönhetően – a bankok sokk-ellenálló képessége megfelelő.

A Pénzügyi stabilitási terület 2010 első negyedévében is folytatta a 2003 tavaszán elkezdett, a banki hitelezési folyamatokat áttekintő „Hitelezési felmérés”-ét. A felmérés eredményeit az MNB a honlapján 2010. május 13-án publikálta magyar és angol nyelven. A 2010. áprilisban végzett kutatás megállapítja, hogy a bankok hitelkínálata továbbra is visszafogott, miközben a hitelkereslet élénkülni látszik. A háztartási szegmensben a fogyasztási – elsősorban szabad felhasználású jelzálog- és személyi – hitelek esetében a bankok összességében a kedvezőbb kamatkonfíciókon és alacsonyabb felszámított díjakon keresztül enyhítettek a hitelezési feltételeken. Ezzel szemben a lakáscélú jelzáloghiteleknél a hitel-fedezeti arány mérséklésével a bankok kismértékben szigorítottak. A bankok az előző negyedévhez képest széles körben észleltek növekedést a forintalapú jelzáloghitelek iránti keresletben. A vállalati hitelek esetében a bankok többsége továbbra is fenntartja a hitelezési feltételek szigorú szintjét, csak egy olyan bank volt, amely tovább szigorított. A következő két negyedévben már egyetlen bank sem számít arra, hogy a hitelezési feltételeken tovább szigorítana. A 2007 óta tartó szigorítási ciklus valószínűleg véget ér, de a szigorú hitelezési feltételek fennmaradása továbbra sem támogatja a gazdasági fellendülést.

A hitelezési felmérés azt is megállapítja, hogy a bankok egyre több hitelt strukturálnak át annak érdekében, hogy a nehéz helyzetbe került ügyfelek fizetőképességét helyreállítsák. 2010 első negyedévének végén az átstrukturálások a portfólió mintegy 3,5 százalékát tették ki a vállalati szegmensben, míg a háztartási jelzáloghitelek esetében ez meghaladta az 5 százalékot. A bankok válaszai alapján az átstrukturálásokat követően az ismételt nem fizető adósok (30 napon túli fizetési késedelembe esők) aránya a nagyvállalatok esetében alig 3,5 százalék, míg a kis- és középvállalkozások esetében 9 százalék. Ezzel szemben a háztartási szegmensben ez az arány elérte a 20 százalékot, ami jelentős romlásnak tekinthető 2009 negyedik negyedévéhez képest.

Az elmúlt években jelentősen megnőtt a lakosság eladósodottsága, sokan több hitelt vettek fel, mint amennyit törleszteni tudnak. Annak érdekében, hogy a hitelfelvevők körültekintően dönthessenek, a Magyar Nemzeti Bank a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletével közösen *tájékoztatót készített a túlzott eladósodás kockázatairól*. A május végén

megjelent tájékoztatót 2010. június 11-től minden hitelt nyújtó pénzügyi intézmény – így bank, szövetkezeti hitelintézet, pénzügyi vállalkozás – és hitelközvetítő a körültekintő lakossági hitelezés feltételeiről és a hitelképesség vizsgálatáról szóló kormányrendelet¹ alapján köteles átadni a hitelfelvevőknek.

A Gazdasági Versenyhivatal, a Magyar Nemzeti Bank és a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2009 elején kötött együttműködési megállapodást a lakosság pénzügyi kultúrája fejlesztéséért. Ennek keretében jelent meg tavaly a pénzügyi szolgáltatásokat bemutató „Pénziránytű” tájékoztató füzet, valamint a takarékosági világnapra időzített „Megtakarítások” című tematikus kiadvány is. 2010. június 17-én jelent meg a sorozat harmadik tagja „Hitelek” címmel, ami az Est-lapok (pl.: Pesti Est) megszokott terjesztési helyszínein ingyenesen elérhető Budapesten és a nagyobb vidéki városokban, de letölthető a három intézmény honlapjáról is. A 90 ezer példányban megjelenő tájékoztató füzet fókuszában – a korábban megjelent túlzott eladósodás kockázatairól szóló tájékoztatóhoz hasonlóan – szintén a körültekintő hitelfelvétel áll. A téma aktualitását az adja, hogy idén a hitelfelvételhez kapcsolódóan több lényeges szabály is megváltozott. A változások célja a lakosság túlzott eladósodásának megakadályozása, a kockázatok mérséklése. A kiadvány közérthető módon részletesen sorra veszi, hogy milyen szempontok alapján érdemes választani a különböző hitelek között, de szól a banki magatartási kódexről is.

2010 második negyedévében a havonta ülésező Pénzügyi Stabilitási Tanács (PST) – melynek tagja a pénzügyminiszter (2010 júniusától a nemzetgazdasági miniszter), a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének elnöke és a Magyar Nemzeti Bank elnöke – megtárgyalta a felügyelet 2009-re vonatkozó éves beszámolóját és 2010. évi első kockázati jelentését, valamint a jegybank áprilisi Stabilitási jelentését. Ezenkívül a tanács tárgyalta a pénzügyi közvetítőrendszer érintő 2010. évi várható szabályozási feladatokat, a túlzott eladósodottság kockázatairól szóló MNB-PSZÁF tájékoztató szövegét, az állami hitelnyújtásban, illetve tőkejuttatásban részesült bankok aktuális likviditási és tőke-

helyzetét, valamint a pénzügyi vállalkozások szektorának piacfelügyeleti és prudenciális vonatkozású megállapításait. A tanács tagjai továbbá megvitatták a betétbiztosítási rendszer továbbfejlesztésével kapcsolatos elvi szempontokat, illetve a jegybank tájékoztatást adott a jelzáloglevél- és jelzáloghitel-piac fejlődését támogató kezdeményezéséről.

A második negyedévben írták alá a Pénzügyi Stabilitási Tanács tagjai azt a megállapodást, amelyben a felek vállalták, hogy szorosán együttműködnek a 2011 első félévében esedékes magyar EU-elnökség pénzügyi szabályozással kapcsolatos feladatainak ellátásában. A feladathoz kapcsolódóan a Pénzügyminisztérium szakértői csoportokat alakított, ahová az MNB – a szakmai kompetenciájába tartozó kérdésekhez kapcsolódóan – szakértőket delegált. A munkacsoportok 2010 folyamán a felkészülést segítik, míg 2011-ben az elnökségi koncepció kidolgozásában, képviselőként nyújtanak szakmai segítséget. Az elnökségi munkához kapcsolódóan rendszeresen a PST napirendjére kerülnek a 2011-es első félévi magyar EU-elnökség alatt a pénzügyi szolgáltatások területén tanácsai munkacsoport elé kerülő lehetséges témák.

A jövő évi EU-elnökség idejére esik az MNB számára kiemelten kezelt két prudenciális szabályozás elnökségi tárgyalása. Az ún. Bazel III. szabályozás európai implementálását szolgáló CRD 4 irányelv új likviditási, a bankrendszer gazdasági ciklust erősítő hatását tompító, valamint tőkeáttételi elvárásokat fogalmaz meg, továbbá számos ponton szigorítja a korábban érvényes prudenciális szabályokat. A bilaterálisan elszámolt származtatott ügyletek központi elszámolóházon keresztüli kereskedését előíró ún. EMIL-szabályozás pedig csökkenti az elszámolások nem teljesítésének kockázatát, továbbá nagyobb rálátást biztosít a hatóságok számára ezen ügyletek főbb jellemzőire. Az unióban már elkészültek a fenti szabályozásokhoz kapcsolódó szakmai koncepciók, amelyet az MNB véleményezett. Az MNB megfogalmazta álláspontját a jövő európai felügyeleti struktúra két alappilléreinek, az Európai Rendszerkockázati Tanácsnak és az Európai Felügyeleti Hatóságoknak a működését és hatásköreit érintő szabályozási tervezetekkel kapcsolatosan is.

¹ 361/2009. (XII.30.) számú kormányrendelet.

3. Devizatartalékok

2010 második negyedévének végén az MNB hivatalos devizatartalékainak nagysága 35,2 milliárd euro volt, ami 1,3 milliárd euro növekedést jelent a 2010 első negyedév végi 33,9 milliárd eurós értékhez képest.

A devizatartalékok alakulását elsősorban az alábbi tételek befolyásolták az elmúlt negyedév során.

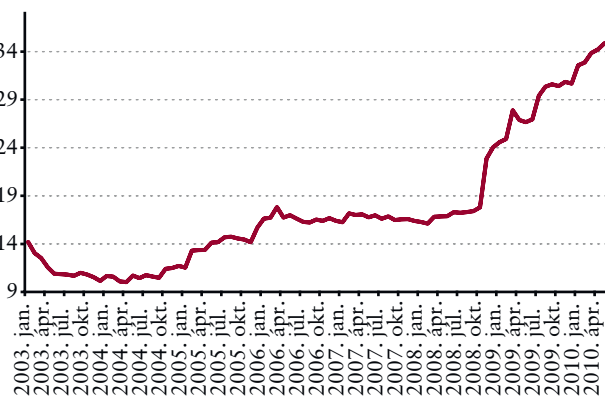
Az Államadósság Kezelő Központ megbízásából végrehajtott adósságkezeléssel kapcsolatos műveletek összességében mintegy 600 millió euróval növelték a devizatartalékok nagyságát, alapvetően az alacsony törlesztési kötelezettségeknek és megnövekedett mark-to-market betéteknek köszönhetően. Az MNB saját adósságszolgálatához kapcsolódó kifizetések közel 100 millió eurót tettek ki, melynek nagy részét a 2010. április 27-én lejárt 15 milliárdos JPY MNB-kibocsátás törlesztése jelentette. Az MNB-nél elhelyezett rövid lejáratú devizabetétek június végén 120 millió euróval voltak magasabbak a március végi állományhoz képest. A költségvetési szervek megbízásából végrehajtott devizakifizetések 240 millió eurós csökkenést okoztak.

2010 második negyedévében az Európai Bizottságtól 554 millió euro nettó transzfer érkezett. A tartalékon elért hozam az előző negyedév során 260 millió euróval növelte az MNB arany- és devizatartalékait.

2. ábra

A devizatartalékok nagyságának alakulása

(milliárd euróban)

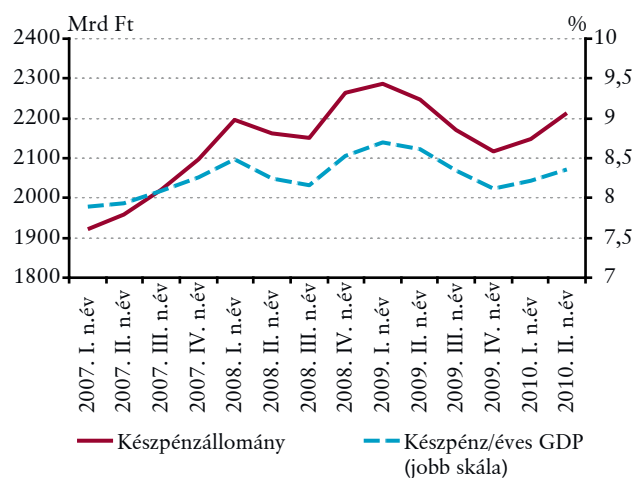
4. Készpénztevékenység

A forgalomban lévő készpénz

2010 második negyedévének végén a forgalomban lévő készpénz értéke mintegy 2290 milliárd forintot tett ki. A 2009 tavaszától tapasztalt jelentős csökkenés után 2010 első két

3. ábra

Készpénzállomány a gazdaságban

Megjegyzés: A készpénzállomány negyedéves átlagértéke szezonálisan igazítva, GDP négy negyedéves kumulált értékek. A 2010 II. negyedévre vonatkozó GDP-adat MNB-bebecslés.

negyedévében emelkedett a forgalomban lévő készpénzállomány értéke, és a GDP-arányos mutató is. Ennek háttérében az is állhatott, hogy a lakosság valutában tartott készpénzes megtakarításainak egy részét az árfolyamelőnyök kihasználása érdekében forintra váltotta. A készpénzállomány emelkedése a fogyasztási pálya esetleges felívelésével párhuzamosan akár tartós is maradhat.

A forgalomban lévő bankjegyek és érmék

A forgalomban lévő bankjegyállomány 2010 második negyedévének végén mintegy 2244 milliárd forint volt, ami 3 százalékos növekedést mutat az előző év azonos időszakához képest. A bankjegyállomány növekedése az első negyedévhez hasonlóan továbbra is a két legnagyobb címletben jelenik meg.

2010 első félévének végén több mint 1147 milliárd darab érme volt forgalomban közel 44 milliárd forint értékben. A forgalomban lévő állomány mennyisége 6 százalékkal, értéke 40 százalékkal volt több, mint egy évvel korábban. Az emelkedést a 200 forintos érme kibocsátása és az új, sikeres érmecímlet dinamikus térnyerése okozta. A 200 forintosok nélküli állományváltozás alig haladta meg az egy százalékot.

1. táblázat

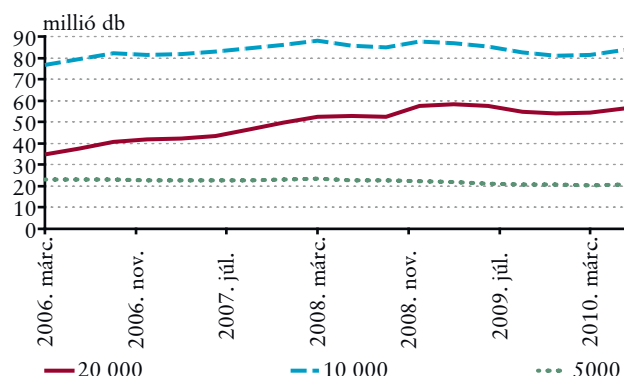
Forgalomban lévő bankjegyek és érmék

(2010. június 30-i adatok)

Bankjegyek	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
20 000 forint	58,1	1162,2	22,1	51,8
10 000 forint	87,7	876,7	33,4	39,1
5 000 forint	20,9	104,6	8,0	4,7
2 000 forint	19,0	38,0	7,2	1,7
1 000 forint	47,7	47,7	18,2	2,1
500 forint	29,3	14,7	11,2	0,7
Összesen	262,8	2243,9	100,0	100,0
Érmék	Mennyiség (millió darab)	Érték (Mrd forint)	Megoszlás (%)	
			mennyiség	érték
200 forint	77,9	15,6	6,8	35,5
100 forint	144,0	14,4	12,5	32,8
50 forint	109,8	5,5	9,6	12,5
20 forint	206,2	4,1	18,0	9,4
10 forint	247,3	2,5	21,5	5,6
5 forint	362,7	1,8	31,6	4,1
Összesen	1147,8	43,9	100,0	100,0

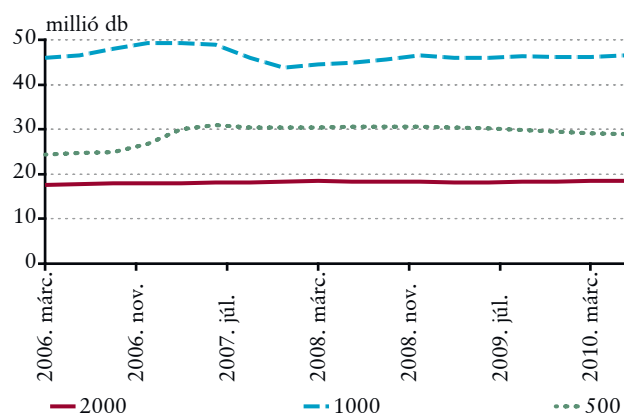
4. ábra

A forgalomban lévő nagy címletű (20 000, 10 000, 5000 Ft-os) bankjegyek szezonálisan igazított állománya

5. ábra

A forgalomban lévő kis címletű (2000, 1000, 500 Ft-os) bankjegyek szezonálisan igazított állománya

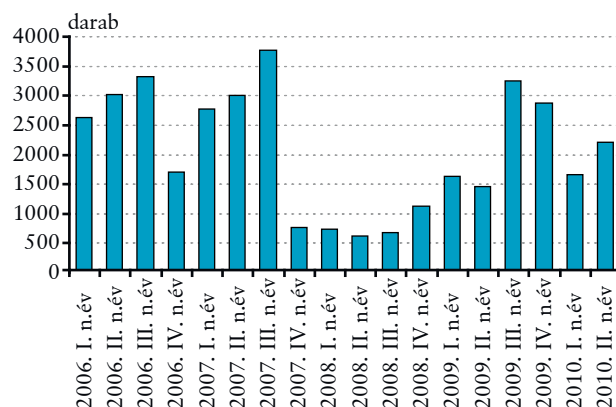
A készpénzhamisítás megelőzését, visszaszorítását szolgáló tevékenység

2010 második negyedében folytatódott a hamisítványok számának az elmúlt időszakban tapasztalt erős ingadozása, amely a tavalyi év októberében kezdődött csökkenést követően ismét növekedett.

Az utóbbi negyedét is jellemzi az elmúlt évben kialakult kép, mely szerint leggyakrabban a magasabb (öt-, tíz- és húsz ezer forintos) címleteket hamisítják. A lefoglalt hamisítványok készítési módszereit – a kis számban előforduló nyomdai hamisítványoktól eltérően – továbbra is az irodai sokszorosító eszközök (színes fénymásolók, nyomtatók) határozzák meg. A jegybank kiemelt figyelemmel kíséri a hamisítás alakulását, honlapján nagy súlyt helyez a valódi bankjegyekkel kapcsolatos ismeretek és a különböző szintű felhasználók számára ajánlott korszerű, megbízható vizsgálati lehetőségekre.

6. ábra

Fellelt bankjegyhamisítványok

A hamis valuták előfordulása továbbra sem jelentős, szakértőink 423 darab különböző valutahamisítványt vizsgáltak a második negyedében. Ezen belül a hamis eurobankjegyek száma 312 darab volt.

Emlékérme-kibocsátás

A Magyar Nemzeti Bank 2010. április 22-én, a Föld napján „Őrségi Nemzeti Park” megnevezéssel 5000 forint névérté-

7. ábra

Az Őrségi Nemzeti Park elnevezésű emlékérme elő- és hátlapja

kü ezüst emlékérmet bocsátott ki. Az érme kibocsátásával az MNB új sorozatot indított, amelynek célja a magyarországi nemzeti parkok bemutatása.

A különleges téglalap alakú érme előlapján a kötelező éremképi elemek („5000 FORINT” értékjelzés, a „MAGYAR KÖZTÁRSASÁG” felirat, a 2010 verési évszám, valamint a BP. verdejegy) mellett fő motívumként az Őrségi Nemzeti Park címerállata (zanótboglárka) látható.

Hátlapján az Őrségi Népi Műemlékegyüttes egyik szalafő-pityerszeri épülecsoportjának ábrázolása látható. Az épülecsoport ábrázolásától balra fent az „ŐRSÉGI NEMZETI PARK”, jobbra lent a „Szalafő – Pityerszer” felirat olvasható. Az épülecsoport ábrázolása alatt, bal oldalon található a tervezőművész mesterjegye. Az érmét Gáti Gábor tervezte. Az emlékerméből 8000 darab verhető, ebből 5000 darab különleges – ún. proof – technológiával.

5. Pénzforgalom és értékpapír-elszámolás

Nyilvános konzultáció a pénzforgalom lebonyolításáról szóló MNB-rendeletnek a napközi elszámolás bevezetését elősegítő, 2012. július 1-jén hatályba lépő módosításáról

Az MNB jogi szabályozás útján elő kívánja írni, hogy legalább a nem papír alapon beadott forint átutalási megbízások esetében legkésőbb 2012. július 1-jéig megvalósuljon a fizetési megbízások napközi elszámolása, és a fizetési megbízás összegének a kedvezményezett részére történő napon belüli eljuttatása. Jelenleg ez a megbízások döntő többségénél csak a beadást követő munkanapon valósul meg. Ennek érdekében a jogszabály-módosítással mindazon belföldi forint fizetési megbízások esetében, amelyek napközi elszámolását és teljesítését a kis összegű ügyféltelemek hatékony és gyors lebonyolítása érdekében kívánatosnak tartja, az MNB a pénzforgalmi szolgáltatók közötti teljesítési határidőket úgy határozza meg, hogy azok biztosítsák a tranzakciók napközi elszámolását.

E célkitűzés összhangban van az utóbbi években az Európai Unió tagállamaiban végbement változásokkal is, amelyek eredményeképpen a bankközi elszámolási rendszerek napközi, jellemzően többszöri elszámolást biztosítanak a kis összegű ügyféltelemek tekintetében.

Nyilvános konzultáció a fizetési rendszerek résztvevőinek üzletmenet-folytonossági gyakorlatához kapcsolódó felvigyázói ajánlásokról

A Magyar Nemzeti Bank felvigyázói tevékenységének gyakorlása során kiemelt figyelmet fordít a fizetési és elszámolási rendszerek megfelelő védelmére, illetve azok üzletmenet-folytonosságának biztosítására.

Az üzletmenet-folytonosságot a fizetési rendszerek résztvevőinek működésikockázat-kezelése is nagyban befolyásolja. A Magyar Nemzeti Bank ezért 2010-ben egy felmérés keretében feltérképezte a pénzügyi szektor egy szűkebb – a fizetési forgalmi koncentráció alapján meghatározott – szegmensének jelenlegi felkészültségét üzletmenet-folytonossági kérdésekben a fizetési rendszer tagsághoz kötődő folyamatokra, eljárásaikra összpontosítva.

Az MNB a felmérés eredményeképpen felvigyázói ajánlásokat fogalmazott meg, amelyeket a fizetési rendszerben résztvevők figyelmébe kíván ajánlani. A felvigyázói ajánlások azt célozzák, hogy az üzletmenet-folytonosság a pénzforgalom területén jól szabályozott, kellően dokumentált, alapos és összefüggéseiben átlátott, gyakorlatban működő, szükséges és elégséges erőforrásokat felvonultató, biztonságot adó tevékenység legyen, melyre a fizetési rendszer résztvevői azonos elvek mentén készülhetnek.

A pénzforgalomhoz és értékpapír-elszámoláshoz kapcsolódó MNB-publikációk megjelenése

2010 májusában három, a pénzforgalommal és értékpapír-elszámolással kapcsolatos kiadvány jelent meg az MNB-tanulmányok sorozatban.

*Az innovatív fizetési megoldásokról*² szóló tanulmány az elektronikus pénz, a bankkártyák innovatív megjelenési formái, a mobilfizetések, az internetbanki megoldások, az on-line átutalás, az elektronikus utalványok és az elektronikus számlabemutató és fizetési megoldások jellemzőivel, terjedésük nemzetközi és hazai tendenciáival, biztonsági és szabályozási kérdésekkel foglalkozik. *A magyarországi pénzforgalom térképéről*³ szóló kiadvány Magyarország pénzforgalmi infrastruktúráját (bankfiókokkal, bankjegykiadó automatákkal és kereskedői POS-terminálokkal való ellátottságát) és az egyes megyék, települések egymás közötti pénzforgalmát mutatja be térképpel illusztrálva. *Az értékpapír-elszámolás és letétkezelés Magyarországon*⁴ című tanulmány átfogó képet ad az európai és magyar értékpapír-elszámolási és -kiegyenlítési rendszerekről, az ezen infrastruktúrában európai viszonylatban végbemenő vagy épp elkezdődő változásokról, valamint a letétkezelők kevésbé ismert, viszont annál jelentősebb szerepét kívánja megismertetni olvasóival.

A VIBER-forgalom alakulása

2010 második negyedében 261,39 billió (ezer milliárd) forint volt a fizetési forgalom értéke a VIBER-ben, a kiegyenlített fizetési megbízások száma pedig 280 ezer darab. Mind a forgalom értéke (10%-kal), mind a tételek

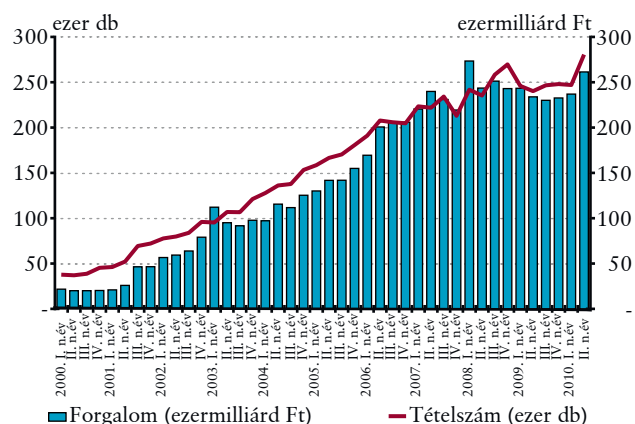
² http://www.mnb.hu/Engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=14158.

³ http://www.mnb.hu/Engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=14159.

⁴ http://www.mnb.hu/Engine.aspx?page=mnbhu_mnbtanulmanyok&ContentID=14216.

8. ábra

A VIBER-ben lebonyolított fizetések értéke és száma negyedévenként

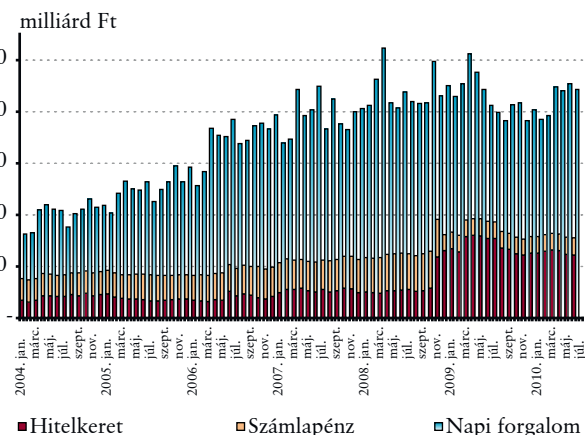
száma (több mint 13%-kal) nőtt az előző negyedévhez képest. Az előző év azonos időszakához mérten értékben 12%-os növekedés tapasztalható, míg a tételszám növekedése 17%-ra tehető. A VIBER második negyedévi átlagos havi tételszáma 93,5 ezer darab, a havi átlagos pénzforgalma 87,1 ezer milliárd forint volt.

A negyedév folyamán a napi átlagos tételszám 4452 darab volt, az átlagos napi forgalom pedig 4149 milliárd forint. A maximális tételszámot (6570 db) június 19-én és a napi maximális forgalmat (12 088 milliárd Ft) szintén június 19-én érte el a rendszer.

A vizsgált időszakban az MNB számlavezetési körébe tartozó hitelintézetek átlagos napi pénzforgalma (VIBER, BKR és MNB ügyfélszámla-vezető rendszerét számításba véve) 4453 milliárd forint volt (9,2%-os növekedés az előző negyedévhez képest). E forgalmat az előző negyedévhez képest kissé növekvő, mintegy 330 milliárd forint átlagos napi számlapénzállomány és kissé csökkenő, mintegy 1255 milliárd forint napközbeni hitelkeret segítségével bonyolították le, így az átlagos napi likviditás 2,8-szer fordult meg napon belül, vagyis a bankok továbbra is bőséges likviditással rendelkeznek a forint fizetési rendszerekben.

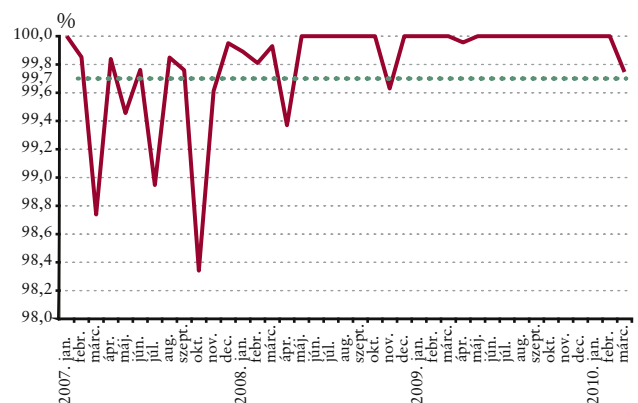
9. ábra

A bankok napi átlagos likviditásának (számlapénz+hitelkeret) és pénzforgalmának összevetése

10. ábra

A VIBER rendelkezésre állása

A kisebb likviditásállomány mellett (1%-kal csökkent az előző negyedévhez képest) nőtt a napi átlagos pénzforgalom a vizsgált időszakban.

A VIBER rendelkezésre állása a negyedév során kimagaslóan jó, 99,96%-os volt: 2010 második negyedévében 8 perc teljes körű VIBER-szolgáltatás-kieséssel járó leállás fordult elő.

6. Az MNB statisztikai tevékenysége

Monetáris statisztika

Az MNB havonta publikálja a hitelintézetek összevont mérlegének, illetve a háztartási és a nem pénzügyi vállalati kamatlábak alakulásáról szóló adatokat. A 2010. májusi adatokat 2010. június 30-án tette közzé.

A szezonálisan nem igazított adatok szerint az utolsó három hónapban a háztartások forint hitel-felvétele 43,5 milliárd forinttal haladta meg a törlesztéseket. A devizahitelek állománya a tranzakciókból eredően (az átértékelődésektől és az egyéb volumenváltozásoktól megtisztítva) 83,4 milliárd forinttal mérséklődött. A nem pénzügyi vállalatok hiteleinek állománya csökkent a forinthitelek 73,4 milliárd forintos, és a devizahitelek 93,3 milliárd forintos nettó hiteltörlesztése miatt. A háztartások forintbetéteiken 169,9 milliárd forint, a devizabetéteiken pedig 65,7 milliárd forint nettó betétkivonást hajtottak végre. A nem pénzügyi vállalatoknál 91,6 milliárd forintnyi nettó betételhelyezés volt megfigyelhető. A hitelintézetek külföldi kötelezettségeinek részaránya az utolsó három hónap során a mérlegfőösszeghez képest kismértékben, 31,9 százalékra nőtt.

A háztartások által felvett új forint, euro és svájci frank lakáscélú jelzáloghitelek átlagos hitelköltség-mutatója csökkent, úgy, hogy a forint- és devizahitelek átlagos hitelköltség-mutatója közötti eltérés szűkült. Az átlagos kamatlábak az egymillió euro fölötti nem pénzügyi vállalati forint- és eurohitelek esetében növekedtek, míg a kisebb összegű hitelekénél csökkentek. Az átlagos betéti kamatlábak mindkét szektor esetében a legtöbb instrumentum vonatkozásában csökkentek.

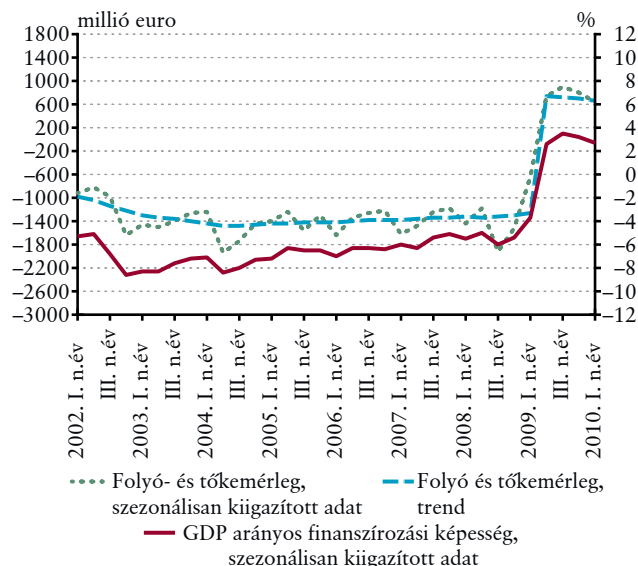
Fizetésimérleg-statisztikák

Az MNB a meghirdetett adat-közzétételi és -felülvizsgálati gyakorlatával összhangban 2010. június 30-án publikálta a 2010. I. negyedéves fizetésimérleg-statisztikákat, és visszamenőleg módosította a 2009. évi negyedéves adatokat.

2010 I. negyedévében a külfölddel szemben fennálló finanszírozási képesség (a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg együttes egyenlege) 793 millió euro (212 milliárd forint) volt. A szezonális hatások kiszűrésével a finanszírozási képesség a GDP 2,7%-a (179 milliárd forint) volt. A reálgazdasági mérleg többlete továbbra is meghaladta a jövedelem-mérleg hiányának mértékét. Az utolsó három negyedévben az áruforgalomban az importkiadások és az exportbevételek szezonálisan igazítva rendre meghaladták az előző negyed-

11. ábra

A külfölddel szembeni nettó finanszírozási képesség milliő euróban és a GDP arányában

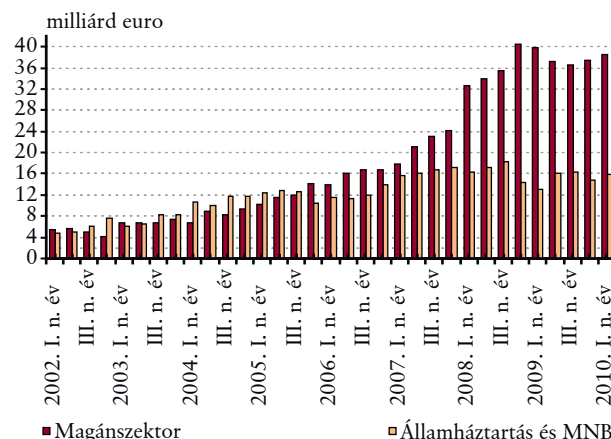
Megjegyzés: nettó finanszírozási képesség milliő euróban (bal skála) és a GDP arányában (jobb skála).

éves szintet. A folyó- és tőketranszferként elszámolt, EU-val kapcsolatos tranzakciók az első negyedévben 660 millió euróval növelték a finanszírozási képességet.

2010. március végén a jegybanki tartalékok értéke 33,9 milliárd eurót, a közvetlentőke-befektetésen belül elszámolt egyéb tőkét, valamint a derivatívákat nem tartalmazó nemzetgazdasági nettó adósságállomány pedig 54,3 milliárd eurót (a GDP arányában 56,9%-ot) tett ki.

12. ábra

Magyarország nettó adósságállománya (FDI egyéb tőke nélkül) 2002–2010

Pénzügyi számlák

Az MNB – a meghirdetett publikációs rendnek megfelelően – 2010 második negyedévében is összeállította az előző negyedév pénzügyi számláinak adatait. Két szektorra, a kormányzati és a háztartási szektorra előzetes adatokat tett közzé 2010. június 17-én. A felhasználók pontosabb tájékoztatása érdekében az előzetes adatközléséhez kapcsolódóan módszertani leírást tett közzé azon területekről, ahol statisztikai becsléseket alkalmaz a pénzügyi számlákban.

A 2010 júniusában összeállított és július 1-jén publikált pénzügyi számlák adatai szerint az államháztartás nettó finanszírozási igénye 2010 első negyedévével záruló elmúlt

egy évben a GDP 4,6%-át tette ki. A háztartások nettó finanszírozási képessége a GDP 3,1%-át, a nem pénzügyi vállalatok nettó finanszírozási képessége a GDP 1,2%-át érte el az elmúlt egy évben. Összességében a nemzetgazdaság nettó finanszírozási képessége a pénzügyi számlák adatai szerint a GDP 1,6%-a volt a 2010 első negyedévével záruló elmúlt egy évben.

Egyéb információk

Megkezdődött a 2011. évre vonatkozó, a jegybanki információs rendszerhez szolgáltatandó információk köréről, a szolgáltatás módjáról és határidejéről szóló MNB-rendelet összeállítása. A rendelettervezetet az MNB 2010 augusztusában nyilvános konzultációra bocsátja.

7. A pénzügyi kultúra fejlesztése

A Magyar Nemzeti Bank vállalt célja, hogy törvényben rögzített alapfeladatainak támogatásaként hozzájáruljon a lakosság, és különösen a fiatalok pénzügyi kultúrájának fejlesztéséhez. Ennek keretében az MNB évek óta szervez a lakosságnak – ezen belül a diákoknak – szóló szemléletformáló, pénzügyi tájékozottságot növelő programokat.

A GVH, az MNB és a PSZÁF támogatásával júniusban egy országos terjesztésű ingyenes programmagazin különszáma-ként hitelekkel foglalkozó lakossági tájékoztató füzet került megjelentetésre 90 000 példányban. A kiadvány közérthető formában mutatja be a körültekintő hitelfelvétellel kapcsolatos legfontosabb tudnivalókat, a legfontosabb lakossági hiteltermékek jellemzőit, valamint összefoglalja a június 11-től életbe lépett – a hitelfelvételhez kapcsolódó – szabályozási változásokat. A kiadvány megjelenését követően a támogató intézmények honlapjáról elektronikus formában is letölthető.

A Pénziránytű Alapítvány– az MNB, a GVH és a PSZÁF szakmai támogatásával – 2010. június 4-én egynapos konferenciát rendezett takarékosági témakörben. A konferencia elsődleges célja a megtakarítási, befektetési kultúra fejlesztésében érdekelt szereplők mozgósítása és a partnerség erősítése a lakosság megtakarítási szemléletformálása érdekében. A Pénziránytű Alapítvány és a konferenciát támogató intézmények közös célja, hogy felhívják a figyelmet a lakosság megtakarítási hajlandóságának fontosságára, és az érintett szereplőkkel együttműködve a háztartások széles köréhez eljutó szemléletformáló programokat indítsanak el. Ennek érdekében az alapítvány kezdeményezi egy, az októberi takarékosági világnaphoz kapcsolódó

rendezvénysorozat elindítását, amelyben számít a piaci szereplők közreműködésére és együttműködésére. Emellett a fiatalok megtakarítási szemléletformálása érdekében – a korábbi iskolai takarékbélyeg mozgalom tapasztalataira alapozva – munkacsoport felállítását kezdeményezi egy olyan országos program újraindításának előkészítésére, amely iskolai keretek között segíti elő a takarékosági szemlélet kialakítását.

A Pénziránytű Alapítvány a Pénzügyi Oktatási Program (POP) eddigi sikerére és eredményeire tekintettel májusban ismételten meghirdette a középiskolai diákok pénzügyi kultúrája fejlesztésének támogatását célzó pályázati lehetőséget. A pályázat célja, hogy támogassa azokat a közép-fokú oktatási intézményeket, amelyek vállalják, hogy az iskola szakmai programjai között helyet biztosítanak a POP bevezetésének, oktatásának. A programban a 2009–2010-es tanévben 40 középiskola vett részt, a pályázat révén a következő tanévben 60 középiskola részesül támogatásban. A pályázati lehetőségre 71 középiskola jelentkezett, a program sikerességét mutatja, hogy a programban eddig közreműködő valamennyi iskola ismét pályázott a program folytatására.

Az MNB Látogatóközpontját a második negyedévben több mint tízezer látogató kereste fel. A széles lakossági ismeretterjesztést szolgáló programok közül az MNB részt vett a május 15-én megrendezett Múzeumok Majálisán. Ezen túlmenően a negyedév során az MNB két alkalommal is kitérte kapuit a nagyközönség előtt: a május 29–30-án megrendezett Nyílt Napokon, valamint a június 19-i Múzeumok Éjszakáján.

Negyedéves jelentés

2010. július 15.

Nyomda: D-Plus

H-1037 Budapest, Csillaghegyi út 19-21.

